

KÖNYVISMERTETÉSEK

Kristen Lippincott

AZ IDŐ TÖRTÉNETE

PERFEKT Kiadó, 2002

Vajon amikor Isten megteremtette a Mindenséget, azt az időben teremtette, vagy előbb létre kellett hoznia a tér és idő mátrixát? (...) Ha a világ március 19-én kezdődött, az idő nem kezdődhetett előbb, mint március 23-án, amikor Isten megteremtette a Napot. (...) A Nap teremtése előtt nem volt sem idő, sem óra, mivel nem volt semmi, ami árnyékot vehetett volna, vagyis aminek segítségével az időt vagy az órát mérni lehetett volna.

Az idő valóban egyike életünk, gondolkodásunk és tevékenységeink legkülönösebb és legrejtélyesebb tényezőinek. Történelmi, kultúrtörténeti és irodalmi emlékek változatos sora is bizonyítja, hogy az ember az ősidők óta foglalkozik az idő fogalmával és természetével. Ősidők óta kutatja mind a szellem, a gondolkodás, a képzelet eszközeivel, mind pedig a dolgok, történések gyakorlati megfigyelésével és az ebből levont következtetések segítségével, hogy milyen erőt képvisel az idő a földi élet folyamataiban, és próbálja feltárni, hogy milyen hatalom nyilvánul meg benne. Alig van nép, amelynek mondaköre, filozófiai rendszerei ne tartalmaznának idővel kapcsolatos nézeteket. Úgy tűnik, az idő természetét illető töprengés örök, és a válaszok mindig újabb kérdéseket szülnek. Ez tükröződik a korai egyházatyák fenti töprengéseiben, és úgyszintén abban a válaszban, amelyet a Nagy Bumm-elmélet atyái adtak a

kutakodó kérdésre, hogy mire hasonlított a kezdeti események előtt az, amit jobb híján Univerzumnak nevezünk. Az ő válaszuk, hogy az idő fogalmának nincs értelme ez előtt az időszak előtt, és hogy el kell felejteni ezt az inadekvát kategóriát. Végső soron ez sem más, mint Szent Ágoston érve, aki szerint nem létezett az idő a teremtés előtt, és tartalmaz azonos változata a középkori válasznak azok számára, akik makacsul kérdezték: mit tett Isten a teremtés előtt?, s akiknek azt felelték, hogy elkészítette a Poklot az olyan hitetlenek számára, akik efféle kérdéseket tesznek fel.

A legtöbbször ma is nehezen birkózik az idő fogalmának mélyebb tartalmával. Az idő gyakorlati jelentősége az európai civilizációkban ma nagyban meghatározza az egész életünket: a legfontosabb erőforrásunk, amellyel a leginkább igyekszünk gazdálkodni, takarékoskodni. Üzleti tevékenységeinkre, tudományos, illetve kutató-fejlesztő munkánkra, magánéletünkre egyaránt igaz, hogy minden elszennvedett erőforrás veszteség elvben pótolható, de az elvesztett időt nem tudjuk visszahozni. És bármelyik téren kovácsolunk terveket, azoknak is egyik legfontosabb tényezője az idő. A régebbi gondolkodókhhoz hasonlóan, elvi kérdésként ma is felvethető, vajon az idő a természetben létezik, vagy mi teremtjük meg azzal, hogy mérjük, érzékeljük a múlását, a relativitás elmélete pedig az idő sebességtől függő lefolyásával még bonyolultabbá tette köznapi elménk számára az egész kérdéskör megválaszolását. Ma is zavarba jövünk a déjà vu élményétől, és nem tudunk mit kezdeni az időparadoxon gondolatával. Azonban ha valamiről lekésünk, legyen az pl. egy esemény, egy tevékenység ütemes

megvalósítása vagy egy eredmény elérésének elsőbbsége, az időtényező nagyon is objektívvá és megmásíthatatlanná válik a számunkra.

A Perfekt Kiadó e kötete nemzetközi szerzőgárda, tudósok, egyetemi professzorok tanulmányaival, valamint négyszáznál több színes illusztrációval, nagyon sok és sokatmondó tárgyi emlék, népi- és műalkotás bemutatásával sokoldalú és átfogó áttekintést ad arról, hogyan alakult ki és fejlődött az idővel kapcsolatos gondolkodás, az idő fogalma, mérése, ábrázolása a különböző kultúrákban. A tanulmányok elemzik az emberi időérzékelés kérdéseit, és elénk tárják azt a sokféle módot, ahogy a különböző kultúrák viszonyultak az időhöz, mérték azt, és kifejezték az időről alkotott felfogásukat.

A kötet megmutatja, hogy az idő megértésének és strukturálásának emberi kísérlete a prehisztorikus időkől napjainkig is tart. Története a különböző indítékok, szükségletek, gondolkodási sémák és eszközök fejlődésével olykor bonyolult és kanyargós utakon halad előre. Különösen érdekes ebben, ahogy a fogalmak, nézetek, mérési rendszerek átvétele jelzi a különböző kultúrák találkozásait, egymásra gyakorolt hatásait. A legősibb készítés a túlélés biztosítása és az ehhez kapcsolódó természeti történések megértésének kísérlete volt. Ennek eszközeül fejlesztették ki az idő számlálását, amely lehetővé tette, hogy belelássanak a természet ritmusának alakulásába, s alkalmazkodni tudjanak a hatásaihoz. Innen veszi kezdetét az idővel kapcsolatos mítoszok, gondolati rendszerek és az időmérő eszközök hosszú és gazdag története.

Az idő itt bemutatott története öt fő részből áll:

- Az idő teremtése a különböző teremtésmítoszokat és az idő szerkezetére vonatkozó elgondolásokat elemzi.
- Az idő mérése nyomon követi azt a törekvést, hogyan lehet regisztrálni, tagolni és mérni az idő múlását.
- Az idő ábrázolása azt vizsgálja, hogyan ábrázolták különböző korokban a Kelet és Nyugat művészei az időt.
- Az idő megismerése arról szól, hogyan érzékeljük biológiailag és pszichikailag az időt.
- Az idő végezete az idő és az örökévalóság végének fogalmait boncolja.

A képzőművészetek kialakulásával az idő gondolatköre bekerült azok kedvelt témái közé is. A kötet illusztrációi szép válogatást adnak a különféle kultúrák körében született ilyen alkotásokból is.

Tanulságos, gondolatébresztő olvasmány.

Osman Péter

Vecsenyi János

VÁLLALKOZÁS AZ ÖTLETTŐL AZ ÚJRAKEZDÉSIG

AULA Kiadó, 2003, 490 oldal

Ha csak a KSH által publikált adatokat tekintjük, úgy Vecsenyi János „Vállalkozás az ötlettől az újrakezdésig” c. könyvére immár szinte semmi szükség. A statisztika szerint ugyanis alig tízmilliós lakosságú országunkban több, mint 1,1 millió bejegyzett vállalkozás van. Úgy tűnik, – gondolhatnánk, ha csak a statisztikára hagyatkoznánk – itt már mindenki tudja, mi az, hogy vállalkozás, hasonló tankönyvekre nincsen szükség. Mégis, mindenki, aki itt él,

tudja, csalókká a statisztikák. Nemcsak a regisztrált és a működő vállalkozások száma közötti 25%-os különbségre gondolok, hanem arra, hogy akinek bejegyzett cége, netán egyéni vállalkozói igazolványa van, vajon mindenki alkalmas-e arra, hogy tényleg vállalkozó legyen? Vajon kihozza-e mindenki a lehetséges maximumot abból a cégből, amelyet megalapított?

A nagy gazdasági szervezetek menedzsmentjének, vezetésének, irányításának könyvtári irodalma van, és nálunk is tele vannak vele a könyvesboltok polcai. Pedig igazi nagyvállalat a bejegyzett 1,1 millióból alig néhány ezer van, bár kétségtelen, hogy többen érdeklődnek egy ilyen cég irányítási gondoljait iránt, mint ahányan vezető pozícióban vannak ezekben az intézményekben. Kevésbé látványos azonban a kis cégek, mikro- és kisvállalkozások menedzsmentjének tudománya, így sokkal kevesebb könyv foglalkozik az ő helyzetükkel. És mintha a közvélekedésben is tartaná magát a nézet: a menedzsment tudománya megtanulható, vállalkozónak azonban születni kell. E tévhiteket segít eloszlatni Vecsenyi tankönyve, amikor lépésről-lépésre modellezve vezet végig az olvasót a vállalkozásra történő felkészülés, a vállalkozás megalapítása, a működtetés és végül a cég felszámolása, eladása és az újrakezdés folyamatán. Igen, miként az élet törvényszerűen halállal végződik, Vecsenyi alapelve is az, a vállalkozás megbukhat, s e bukásnak is különböző változatai lehetnek, a tisztességes vállalkozó azonban nem bukik a céggel, az igazi vállalkozó újrakezd, hogy a kudarcból tanulva másodszorra sikert érjen el.

Vecsenyi János könyve tankönyv, mely épít a szerző többévtizedes oktatói tapasztalataira. Felépítése követhető, didaktikus, fejezeteit a tananyag megértését ellenőrző kérdések zárják, s egy-egy témakörét az életből vett példákkal, esetleírásokkal szemlélteti.

E példáról érdemes külön is szót ejteni. Sokáig panaszkodtunk ugyanis, hogy a haladó külföldi menedzsmentelméletek és az ezeket oktató, népszerűsítő tankönyvek sorra a '70-'80-as évek Amerikájának eseteit ismertetik. Mit mond vajon a Federal Expressz megalakításának története vagy egy új légitársaság amerikai befuttatása napjaink magyar virágárusának vagy taxisofőrjének? Vecsenyi példái magyar vállalkozásokról szólnak, olyan magyar vállalkozásokról, akikkel példázható a vállalkozói habitus, az indítás nehézsége, a felfuttatás, de gyakran a csúcspont utáni útkeresés is. E példák hőseiről elmondhatjuk, itt éltek, itt élnek közöttünk, olyanok, amilyenek mi is vagyunk vagy legalábbis szeretnénk lenni. E például választott cégek egyike, másika valóban üstökös a magyar gazdaság egén, mint pl. a Graphisoft és alapítója Bojár Gábor, és van, amelyet csak az adott szakma reprezentánsai ismernek, mint Lakatos Géza, és céget a Visual Kft-ét vagy csak vendégei és ügyfelei, mint Vári Gergő internetes vállalkozását vagy a Café Ibiza kisvendéglőt.

A vállalkozási folyamat Vecsenyi tankönyvében a következő szakaszokból épül fel: A Felkészülés fejezetből megtudjuk, milyen képességekkel kell rendelkeznie egy sikerre aspiráló leendő vállalkozónak, és számtalan gyakorlatias tanácsot kapunk, hogyan azonosítsuk az üzleti ötletet, hogyan fejlesszük ezt az ötletet üzleti lehetőséggé, és hogyan lesz az üzleti elképzelésből üzleti koncepció.

Ha elkészült a koncepció és biztosított a finanszírozás – követve Vecsenyi útmutatásait – a leendő vállalkozó felméri, vajon alkalmas-e a feladatra, majd következhet a vállalkozás megalapítása, elindítása, vagyis az a folyamat, ahol az álmodásból valóság válik. Ennek első nagy lépése az üzleti terv elkészítése. A jó üzleti terv olyannyira fontos